

NACIONALIZAM

THE WORLD ACCORDING TO AMERICANS

Nacionalizam

- Nacionalizam:
  - = nacionalna lojalnost = patriotizam = osećanje nacionalne vezanosti
  - = jedna vrsta nacionalne vezanosti (izrazit oblik lojalnosti, isključiva vezanost za svoju naciju)
- Nacionalizam = ideologija nacionalne države
- Tri grupe stavova i vrednosti (Katz):
  - Naglašavanje suvereniteta i autoriteta (donošenje odluka, simboli, nacija kao vrednost po sebi itd.)
  - Naglašavanje institucija karakterističnih za državu (zakonski akti, tehnološki razvoj itd.)
  - Naglašavanje kulturne osobenosti (nasleđe, jezik, običaji, identitet itd.)
- Kecmanović – karakteristike nacionalističke ideologije: dihotomizacija, rigidnost, demarkacije, uniformnost, degradacija racionalnog, antiindividualizam, moralizam, tradicionalizam, biologizam, ekstremizam

Oblici nacionalne vezanosti

- Kaz (Katz, 1965) kriterijum istorijske faze društvenog razvitka :
  - Nacionalizam društava **u procesu formiranja** (objedinjavanje stanovništva određene teritorije)
  - Nacionalizam **razvijenih društava i u periodu jačanja** i širenje njihove moći (kulturalna osobenost u formi etnocentrizma)
  - Nacionalizam **birokratko-tehnokratskih društava** (veličanje države, njene moći i snage)
  - Nacionalizam u državama u kojima **vladajući sloj gubi svoju moć** (tradicija, istorija, konzervativni nacionalizam)
- Nacionalizam se vezuje za ekonomsko-politički razvitak društva, ali nedovoljno govori o psihološkom sadržaju nacionalne vezanost

Oblici nacionalne vezanosti

- Gickov (Guetzkow, 1955) lojalnost kao kriterijum:
  - **Isključiva nacionalna vezanost** (nacionalizam u užem smislu, etnocentrizam, šovinistički nacionalizam; nacija superiorna; ostale nacije potencijalni neprijatelji)
  - **Istaknuta nacionalna vezanost** (nacionalna idealizacija, patriotizam, umereni nacionalizam)
  - **Internacionalizam** (vezanost za čovečanstvo; nacionalna vezanost nije primarna); različite forme internacionalizma:
    - Izražena nacionalna vezanosti
    - Nadnacionalna vezanost istaknutija (mondijalizam)
    - Odbacivanje nacionalne vezanosti

Oblici nacionalne vezanosti (Rot i Havelka, 1973)

1. Primarna važnost vezanosti za vlastitu naciju

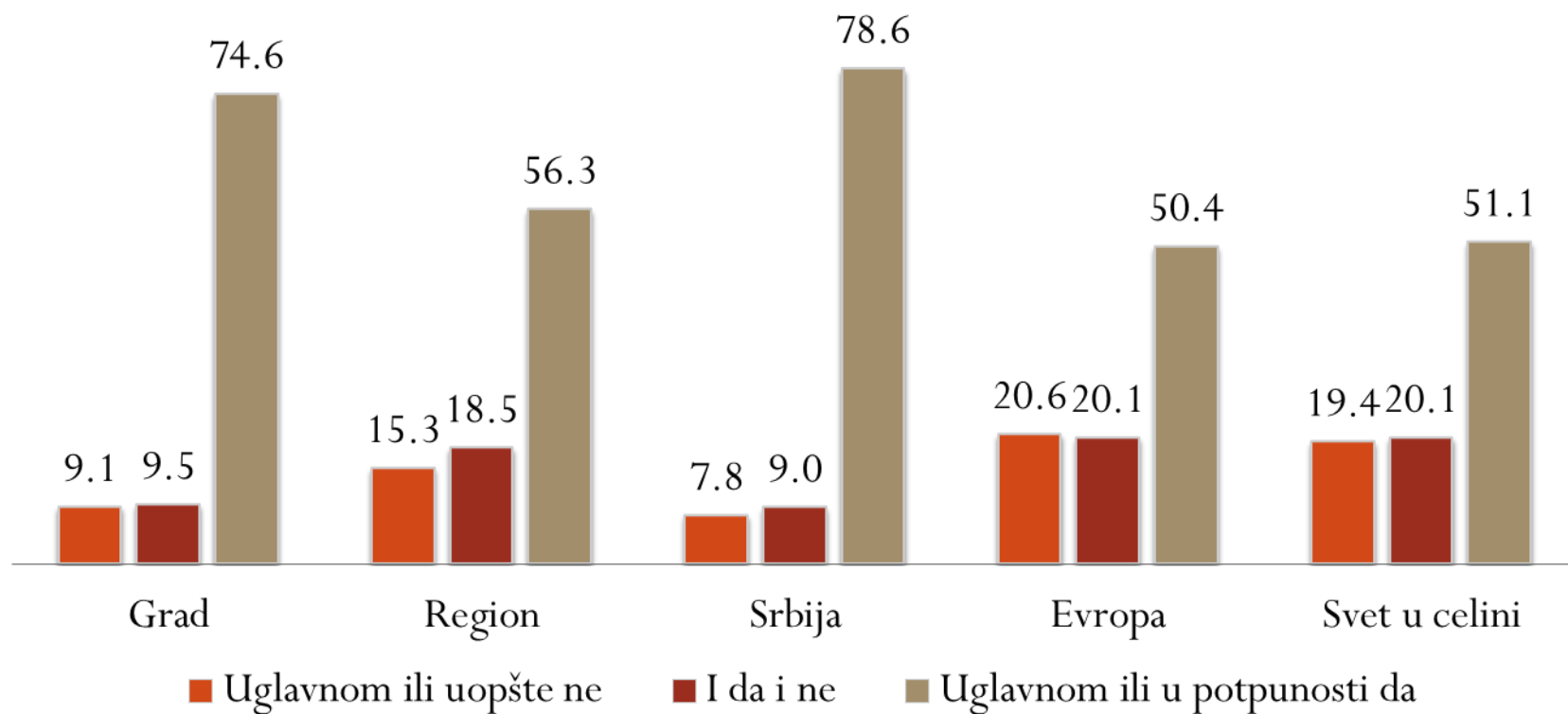
1. **isključiva** nacionalna vezanost (nacionalistički etnocentrizam)
2. **istaknuta** nacionalna vezanost (bez negativnog odnosa prema drugim narodima)

2. Istovremena važnost i vezanosti za naciju i vezanosti za čovečanstvo u celini

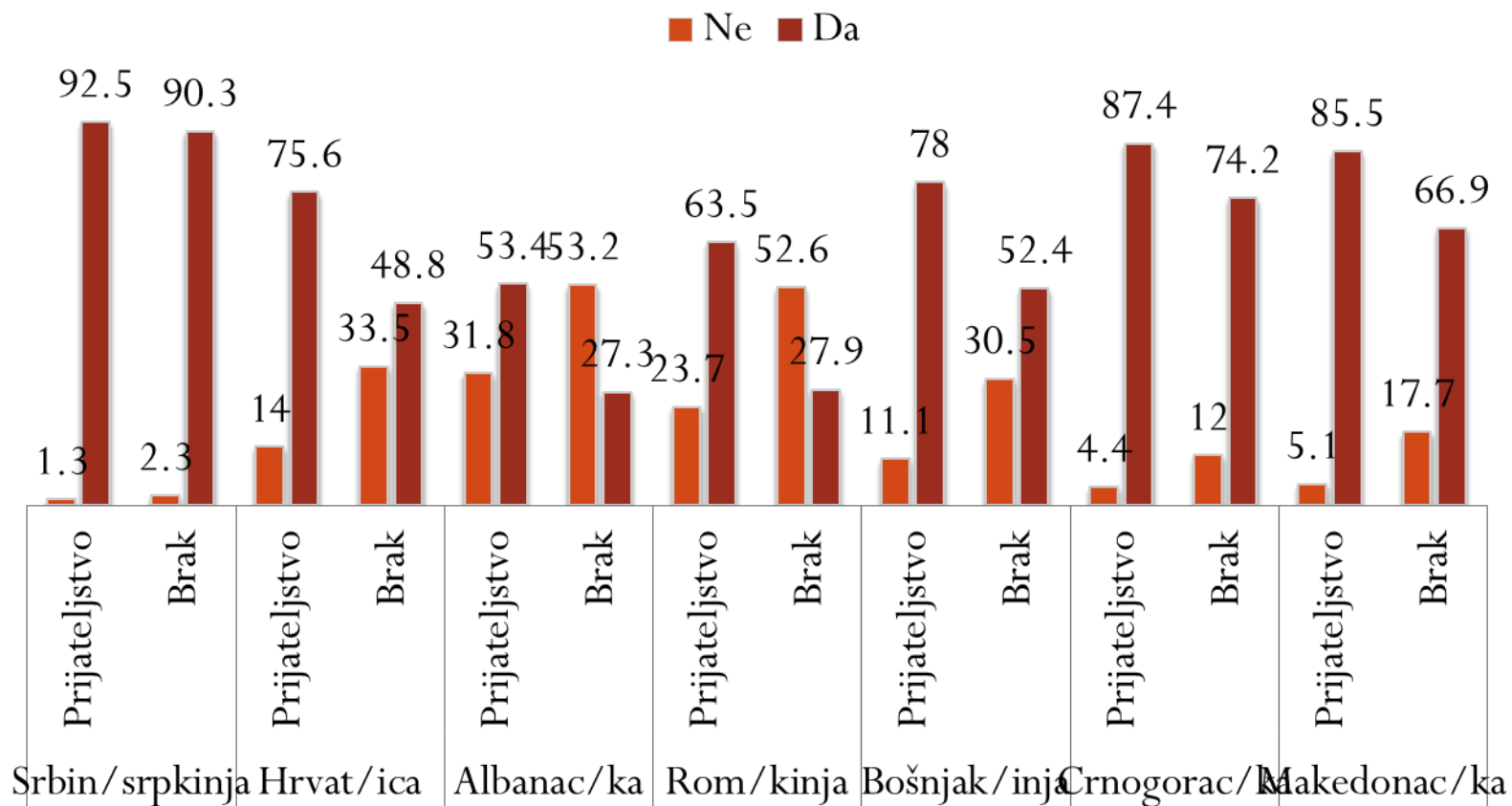
1. **podeljena** nacionalna vezanost (i vezanost za naciju i internacionalizam, ovo prvo važnije)
2. **opšteljudska** vezanost (internacionalizam važniji)

3. Negiranje značaja nacionalne vezanosti

Čemu osećaju da pripadaju mladi 2018. g.?

Socijalna distanca mladih 2018.

Slepi i konstruktivni patriotizam (Staub & Šac)

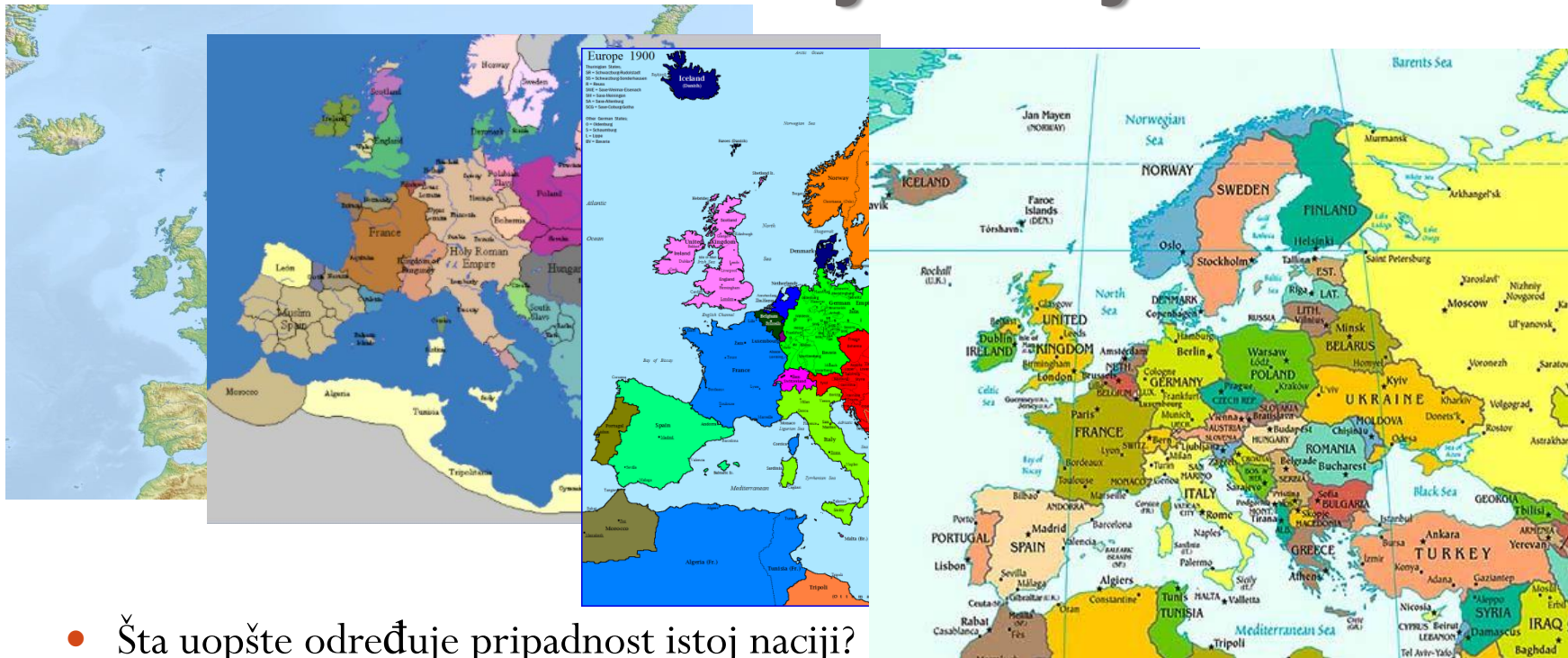
- Slepi patriotizam (nekritički nacionalizam; odsustvo obzira na one koji su „drugi“)
  - Npr. „Uvek bih podržavao svoju zemlju, bila ona u pravu ili ne“
- Konstruktivni patriotizam (kritička lojalnost; važnost dobra sopstvene grupe, ali i ljudskih bića uopšte)
  - Npr. „Ako zaista volimo Srbiju trebalo bi da ukazujemo na probleme i da radimo na njihovom prevazilaženju“

Izvori snage nacionalne vezanosti

- Gickov: tri izvora nacionalne lojalnosti
  - Lojalnost kao sredstvo (za ostvarivanje određenih ciljeva, zadovoljenje različitih potreba, egzistencijalnih, za pripadanjem, sigurnošću itd.)
  - Lojalnost kao vrednost same za sebe (nacija i nacionalnost samostalne vrednosti)
    - Ivić i sar. (1970) – petina dece prvog razreda osnovne škole, na pitanje „Šta si ti?“ kaže Srbin/Srpkinja, Slovenac/ka itd.
    - Uloga obrazovanja, medija ...
  - Lojalnost kao rezultat konformiranja (prihvatanje u sredini proširenih shvatanja)

... Ali šta je nacija?

- Šta uopšte određuje pripadnost istoj naciji?
  - ... Život u istoj zemlji?
  - ... Isti jezik?
  - ... Isto istorijsko iskustvo?
  - ... Ista religijska pripadnost?
- Za svaki od navedenih predloga se lako može naći primer da to nije tako. Pa šta je onda?